

SAHLGRENSKA UNIVERSITETSSJUKHUSET VGR

Personcentrerad palliativ vård kopplat till cancer och andra tillstånd

© Palliativt Centrum

Joakim Öhlén

Professor Inst vårdvetenskap och hälsa, Sahlgrenska akademien, Göteborgs universitet
 Fd Föreståndare Centrum för personcentrerad vård vid Göteborgs universitet, GPCC
 Universitetssjukhusöversjuksköterska Palliativt centrum, Sahlgrenska universitetssjukhuset, Göteborg

GÖTEBORGS UNIVERSITET | SAHLGRENSKA ACADEMY

1

Historisk utveckling av hälso- och sjukvård – motiv till "centrering" inom vård

Överordnad princip för organisering av hälso- och sjukvård: akutvårdmodellen

medicinsk hierarki

administrativ hierarki

patienten

Gustafsson (1987) s. 8

GÖTEBORGS UNIVERSITET | SAHLGRENSKA ACADEMY

2

Historisk utveckling av hälso- och sjukvård – motiv till "centrering" inom vård

Patientens trefaldiga underläge

- Institutionella underläge**
 - Längst ner i en sjukvårdsorganisation
- Existentiellt underläge**
 - Utsatthet att vara patient – sviktande hälsa, lidande och sårbar
- Kognitiva underläge**
 - Kunskaps underläge när det gäller sakkunskap om sjukdomen

Känner sig obehöv i vårdapparaten

Inte bli tagen på allvar

Ett behov av att skifta fokus från hälso- och sjukvård som är alltför biomedicinskt inriktad, sjukdomsfokuserad, teknikdriven och läkardominerad

WHO 2007

Kristensson Ugglia 2020

GÖTEBORGS UNIVERSITET | SAHLGRENSKA ACADEMY

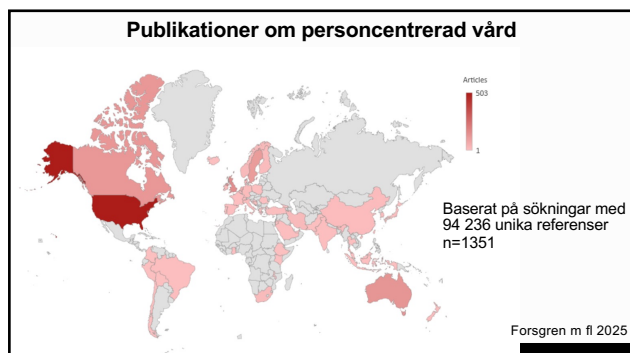
3

Introduktion personcentrerad vård – 1900-talet

- Klientcentrerad terapi – humanistisk psykologi
Rogers, 1961
- Personcentrerad vård vid demens
Kitwood & Bredin, 1992
- Personcentrerad vård – omvårdnad
tex. Richards, 1975
- Klientcentrerad vård – arbetsterapi
Townsend m fl, 1990

GÖTEBORGS UNIVERSITET | SAHLGRENSKA ACADEMY

4

5

PEOPLE-CENTRED HEALTH CARE
A POLICY FRAMEWORK

att stärka patienten
att motverka fragmentering av vården
att anpassa efter människors behov

WHO 2007, 2015

GÖTEBORGS UNIVERSITET | SAHLGRENSKA ACADEMY

6

Kärnkompetenser för vårdprofessioner

Personcentrerad vård

Samverkan i team

Evidensbaserad vård

Förbättringskunskap för kvalitetsutveckling

Säker vård

Digital vård

Knebel & Greiner 2003

GÖTEBORGS UNIVERSITET | SAHLGRENKA ACADEMY

7

God och nära vård

- SoU 2020:19

- Primärvårdsreform – primärkommunalvård

Samordnad stödning för god och nära vård

GÖTEBORGS UNIVERSITET | SAHLGRENKA ACADEMY

8

sis Svenska Institutet för Standarder

STANDARDS • STANDARDUTVECKLING • UTBILDNING • BÖCKER OCH V

Sök bland 100 000 standarder, projekt, utbildningar, böcker och verktyg

☐ Sök hela SIS.se
☒ Sök bara standarder

Patientdelaktighet kan ske på olika nivåer och varierar också beroende på det fastställda målet (se figur B.1).

Nivå	Exempel
Individnivå	- På individnivå - T.ex. vårdplan
Operativ nivå	- På operativ nivå - T.ex. systematiska vårdplan/röden
Strategisk nivå	- På strategisk nivå - T.ex. utvecklings/undersökning av riktlinjer/vårdsplaner

Figur B.1 - Nivåer av delaktighet

Det verktyg eller den strategi som bör användas för att göra patienter delaktiga beror på graden av delaktighet. I den individuella kontakten mellan vårdpersonal och patienter, t.ex. vid sjukbädden,

9

10

VEM?

Illustration: Anneli Pihlgren

11

www.whatmattersyou.scot

Illustration: Anneli Pihlgren

12

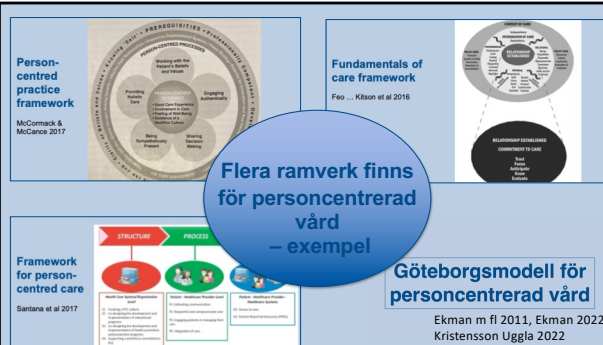

Personcentrerad vård

- koppla till personens livssituation
- ta hänsyn till omgivningens påverkan snarare än att stigmatisera
- anta att personen är kompetent och kan använda förmågor genom att aktivt involveras i vårdprocessen
- en förväntan att möta den andre med respekt och värdighet

Illustration: Anneli Pihlgren

13

Flera ramverk finns för personcentrerad vård – exempel

Person-centred practice framework
McCormack & McCance 2017

Fundamentals of care framework
Fao ... Kibson et al 2016

Framework for person-centred care
Santana et al 2017

Göteborgsmodell för personcentrerad vård
Ekman m fl 2011, Ekman 2022
Kristensson Ugglå 2022
Britten m fl 2020, 2025

14

GPCC:s modell – Personcentrerad vård med grund i etik

Det goda livet med och för andra i rättvisa institutioner

Etisk vision enligt Paul Ricoeur (1992)

GÖTEBORGS UNIVERSITET | SÄHLGRENKA AKADEMI

15

initiera partnerskap med fokus på patientens berättelse

partnerskap med delat beslutsfattande

säkra partnerskap genom journalföring av patientens berättelse, preferenser och delaktighet

Ekman, Swedberg, Taft, Lindseth, Norberg, Bergbom, Brink, Carlsson, Johansson, Kjellgren, Lidén, Ohlén, Olsson, Rosen, Rydmark & Stibrant Sunnerhagen (2011)
Britten m fl 2020
Gyllenstein m fl 2020, 2025

GÖTEBORGS UNIVERSITET | SÄHLGRENKA AKADEMI

16

Received 7 October 2021 | Revised 13 February 2022 | Accepted 26 February 2022
DOI: 10.1111/nup.12385

ORIGINAL ARTICLE

What makes us human? Exploring the significance of Ricoeur's ethical configuration of personhood between naturalism and phenomenology in health care

Bengt Kristensson Ugglå PhD, Professor^{1,2}

Received 4 October 2021 | Revised 7 January 2022 | Accepted 7 February 2022
DOI: 10.1111/nup.12382

ORIGINAL ARTICLE

Practising the ethics of person-centred care balancing ethical conviction and moral obligations

Inger Ekman PhD, FAAN, RN^{1,2,3}

Britten m fl 2020, Gyllenstein m fl 2020, 2025

GÖTEBORGS UNIVERSITET | SÄHLGRENKA AKADEMI

17

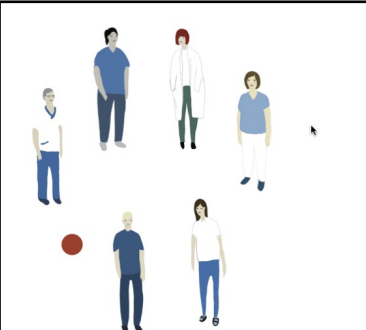
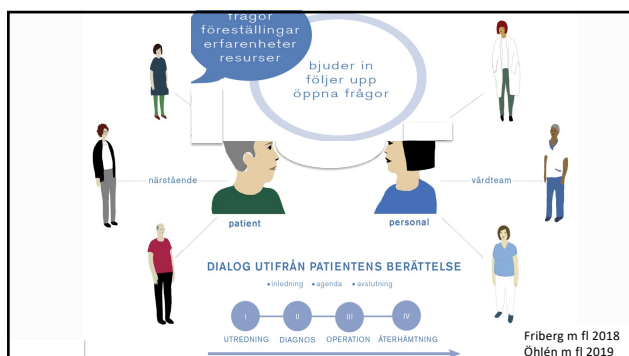
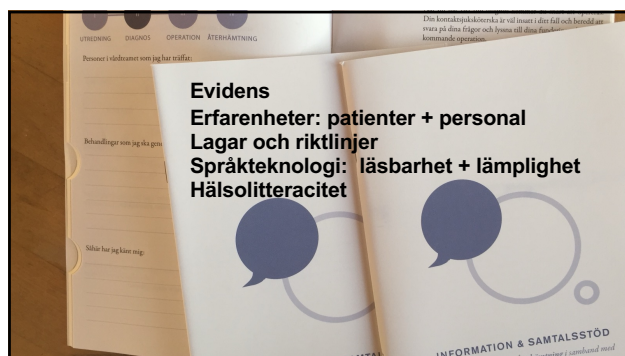

Illustration: Helena Kjellgren

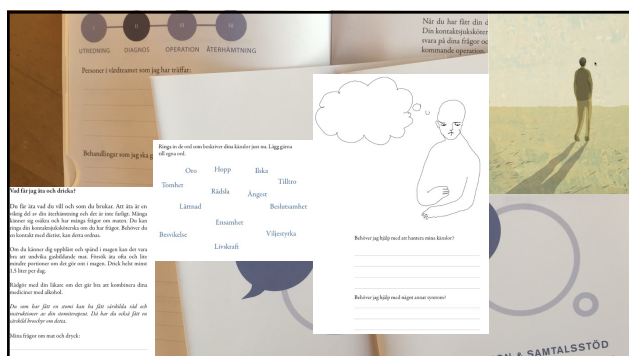
18

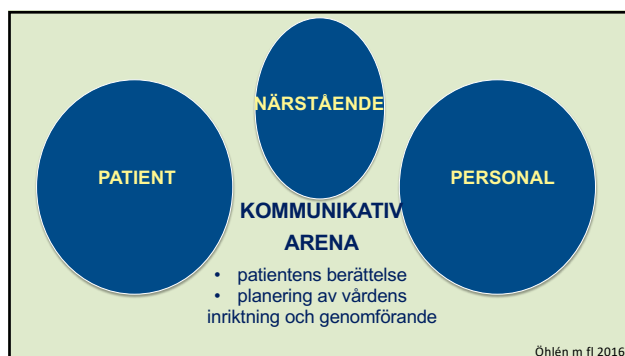
19

20

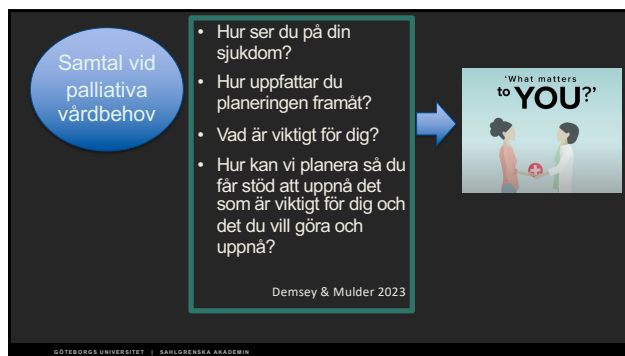
21

22

23

24

25

26

TACK!

Personcentrerad vård – Tillsammans ☺

gpcc.gu.se

joakim.ohlen@gu.se

Forskargruppen vård vid långvariga tillstånd

GÖTEBORGS UNIVERSITET | SAHLGRENKA AKADEMIN | Centrum för personcentrerad vård - GPCC

27